

Status – Retail investment strategy - Information för SFM:s medlemmar

EU-kommissionen arbetar för närvarande med att ta fram sin "Retail Investment Strategy" (RIS), vilket är ett initiativ som syftar till att få fler konsumenter att investera på kapitalmarknaderna på ett tryggt sätt. Kommissionen förväntas att offentliggöra innehållet i RIS den 3 maj 2023. En del av RIS som har fått mycket uppmärksamhet är frågan om ett brett provisionsförbud för bland annat de tjänster som försäkringsförmedlare tillhandahåller. Det är fortfarande oklart om RIS kommer att över huvud taget innehålla förslag till att införa ett sådant provisionsförbud i EU eller om endast vissa typer av provisioner kommer att bli föremål för ett förbud. Det förekommer även diskussioner om ett "tak" på provisioner.

Trots att kommissionen inte har lämnat något besked kring frågan om ett brett provisionsförbud har flera europaparlamentariker, medlemsländer och branschorganisationer redan agerat, bland annat genom att skicka brev till den ansvariga kommissionären för RIS. I Tyskland råder det delade meningar i regeringen om ett möjligt provisionsförbud. Den tyska finansministern har uttryckt sin oro om kommissionen går vidare med att lägga fram ett förslag till ett allmänt provisionsförbud. Tysklands närings- och klimatminister samt vice förbundskansler förväntas däremot vara för ett provisionsförbud och leder det departement som ansvarar för myndigheten som utövar tillsyn över de tyska försäkringsförmedlarna. I Frankrike har ordföranden för Autorité des Marchés Financiers (AMF), en fransk tillsynsmyndighet, gjort uttalanden om att vi borde vara försiktiga med att införa ett provisionsförbud eftersom det kan leda till att färre får tillgång till rådgivning som sedan i sin tur kan leda till en "finansiell öken". Det är redan nu en livlig diskussion och visar på hur tudelad medlemsländerna samt de politiska partierna i Europaparlamentet är kring frågan.

I samband med att IDD genomfördes i svensk rätt valde den svenska lagstiftaren att gå längre än direktivet genom att föreslå förbud på vissa typer av tredjepartsersättningar. I lagen om försäkringsdistribution finns allmänna bestämmelser som innebär att det i vissa fall inte är tillåtet för en försäkringsdistributör att ta emot ersättning från annan än kunden i samband med försäljning av försäkringar. Förbudet är knutet till de grundläggande uppförandekrav som gäller för en försäkringsdistributör och som bland annat innebär att distributören ska ta till vara kundens intressen och handla hederligt, rättvist och professionellt. Om ersättningen kan motverka att dessa allmänna skyldigheter uppfylls är den inte tillåten, vilket även följer av den delegerade förordningen som reglerar Ibips och intressekonflikter. För försäkringsförmedlare som lämnar rådgivning om försäkring grundad på en opartisk och personlig analys gäller som huvudregel att det inte alls är tillåtet att ta emot ersättning från någon annan än kunden, likt så kallad up-front ersättning. Därutöver gäller vissa strängare krav för försäkringsbaserade investeringsprodukter och vissa pensionsförsäkringar.

Parallellt som denna fråga diskuteras i EU pågår en översyn av MiFIR och MiFID II som reglerar investeringsrådgivning. En del av denna översyn omfattar införandet av ett förbud mot "PFOF", s.k. Payment For Order Flow, som förekommer på värdepappersmarknaden. I samband med att förslaget debatterades i Europaparlamentets utskott för ekonomisk politik (ECON) ställde sig flera utskottsdeltagare bakom ett förslag att införa ett allmänt provisionsförbud i värdepapperslagstiftningen. Förslaget om att införa ett förbud mot PFOF antogs av utskottet, medan förslaget om ett allmänt provisionsförbud avvisades. Nu påbörjas den s.k. triologin.

SFM har mot bakgrund av utvecklingen i EU skickat ett brev till finansmarknadsministern Niklas Wykman för att påtala SFM:s ställningstagande till ett möjligt provisionsförbud i EU. Enligt SFM skulle ett allmänt provisionsförbud som EU-kommissionen resonerat om

- inte vara proportionerligt och skulle inte heller ta i beaktande de likheter och skillnader som finns på de europeiska marknaderna samt utbudet av olika investeringsprodukter,

- leda till en kraftig konkurrenssnedvridning mellan distribution som är förmedlad framför direkt distribution, där finansieringen för närvarande är likvärdig mellan aktörerna tack vare provisionsmodellen,
- leda till att färre konsumenter och företag skulle få tillgång till rådgivning i allmänhet och i synnerhet sådan rådgivning som kan konkurrensetsätta produktutbudet såsom försäkringsförmedlare kan.

SFM kommer att fortsätta att bevaka fråga och slå vakt om konkurrensens funktion för en fungerande marknad för försäkringssparandet samt att åtgärder som i grunden påverkar en hel marknads funktionssätt även i grunden skadar tillgången till professionell rådgivning i dessa delar.

Vid frågor, ta kontakt med Per Johan Gidlund, vd för SFM, eller Gustav Svedenstedt, jurist på SFM.